

การประเมินผลการดำเนินงาน
ภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน
กรณีศึกษา กลุ่มผู้เลี้ยงไก่เบตงบ้านโคกเคียน ตำบลโคกเคียน
อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส *

Evaluation of Implementation Outcomes of the Livestock
Farming Promotion Project in the Southern Border
Provinces A Case Study of Betong Chicken Farmers in Khok
Khian Subdistrict, Mueang District, Narathiwat Province

พรไทย ศิริสาธิตกิจ
Pornthai Sirisatidkit
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University
E-mail: pornthai@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินงานภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน กลุ่มผู้เลี้ยงไก่เบตงบ้านโคกเคียน ตำบลโคกเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การสังเกต และแบบประเมิน สำหรับการประเมินโครงการ ใช้แบบจำลองซิป

* ได้รับบทความ: 5 พฤศจิกายน 2565; แก้ไขบทความ: 16 มกราคม 2566; ตอรับตีพิมพ์: 19 มกราคม 2566

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้เลี้ยงไก่เบตงบ้านโคกเคียน ก่อตั้งขึ้นจากการรวมตัวของเกษตรกรที่ต้องการสร้างอาชีพเสริมจากการทำเกษตร โดยกลุ่มมีลักษณะรวมตัวเป็นเครือข่ายแบบไม่เป็นทางการ และเลี้ยงโดยใช้ฐานการผลิตของครัวเรือน การก่อตั้งกลุ่มเริ่มจากวัตถุประสงค์ในการทดลองเลี้ยงไก่เบตงเพื่อการอนุรักษ์และค่อยพัฒนาทักษะการเลี้ยง เมื่อผ่านไประยะหนึ่ง สมาชิกกลุ่มค่อย ๆ ลดลง ทั้งนี้เพราะการเลี้ยงไก่เบตงต้องอาศัยทักษะและวิธีการเลี้ยงที่ซับซ้อน แต่ยังมีสมาชิกจำนวนหนึ่งที่เลี้ยงต่อเนื่องและเริ่มหาทางออกใหม่ โดยต้องการเพิ่มมูลค่าไก่เบตงด้วยการทดลองแปรรูปเป็น “ไก่เบตงสับ” พร้อมรับประทาน ด้วยเหตุนี้สมาชิกกลุ่มจึงเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน สำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่ได้รับการพัฒนาระดับด้วยการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (วทน.) ได้แก่ 1) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ไก่เบตงสับ 2) การพัฒนาโลโก้กลุ่ม และบรรจุภัณฑ์ และ 3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบไก่เบตงสับ เพื่อนำไปสู่การจำหน่าย รวมถึงการอบรมโครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน และการถ่ายทอดองค์ความรู้การทำผลิตภัณฑ์ไก่เบตงสับให้กับสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไก่เบตงบ้านโคกเคียนและผู้สนใจ สำหรับการประเมินผลการดำเนินงาน พบว่าผลการดำเนินงานในภาพรวมประสบความสำเร็จอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากผลคะแนนมากไปน้อย ได้แก่ ด้านผลที่ได้รับอยู่ในระดับดีมาก ด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับดีมาก ด้านบริบทอยู่ในระดับดี และด้านกระบวนการอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

คำสำคัญ: การประเมินผล; การพัฒนาผลิตภัณฑ์; ปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน; ไก่เบตง; การรวมกลุ่ม

Abstract

The purpose of this research was to evaluate the implementation outcomes of the livestock farming promotion project in the southern border provinces in the case study of Betong chicken farmers in Khok Khian Subdistrict, Mueang District, Narathiwat Province. Researcher used mixed methods approach: qualitative and quantitative research design, gathered data from interviews and

observations as well as evaluation forms. Using the CIPP model to evaluate the implementation outcomes of the project.

The results indicated as follows. Betong chicken farmers were local residents in Khok Khian Subdistrict of Narathiwat's Mueang District who wanted to increase their household income from raising Betong chicken. With the previous aim of conserving the chicken breed, the chicken farmers grouped together informally to support each other. However, the number of group members dropped afterwards because adequate skill and great care were required for raising Betong chicken. Therefore, the rest of the chicken farmers joined in the livestock farming promotion project to develop their strategy and work towards the solution. To maximize the profit, the goal of the Betong chicken farmers was to produce a ready-to-eat meal from Betong chicken meat. Regarding the product development following the national policy on science, technology and innovation (STI) under the livestock farming promotion project in the southern border provinces, Betong chicken farmers 1) launched a frozen menu from Betong chicken meat called "Chopped Betong Chicken; 2) designed logo and packaging; and 3) developed the prototype of the Betong chicken meat product for sale. Furthermore, provided training for other chicken farmers who were interested in producing the frozen Betong chicken meat product. In the whole picture, the implementation outcomes of the livestock farming promotion project in the southern border provinces in the case study of Betong chicken farmers in Khok Khian Subdistrict of Narathiwat's Mueang District were at good levels. When considering the individual aspects and sorting scores from the highest to lowest, the outcome in the product aspect was at excellent level, the outcome in the input aspect was at excellent level, the outcomes in the context was at good level, and the outcome in the process aspect was at moderate level.

Keywords: evaluation; product development; livestock farming in the southern border provinces; Betong chicken; grouping

1. บทนำ

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) ได้รับงบประมาณภายใต้ แผนงานบูรณาการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค (ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ) เพื่อนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม (วทน.) มายกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์และคุณภาพชีวิตของผู้ประกอบการและชุมชน เพื่อสร้างโอกาสในการแข่งขันในตลาด และสร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างความหลากหลายของสินค้าและบรรจุภัณฑ์ การพัฒนาระบบตรวจริบรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าที่มีประสิทธิภาพ สนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบเพื่อทดลองตลาด และสนับสนุนการเข้าถึงโรงงานต้นแบบเพื่อให้มีกำลังการผลิตที่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาด ภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ ชายแดน และดำเนินการต่อเนื่องในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2564)

สำหรับการประเมินผลการดำเนินงานภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ ชายแดน กรณีศึกษา กลุ่มผู้เลี้ยงไก่เบตงบ้านโคกเคียน ตำบลโคกเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส เป็นโครงการหนึ่งในจำนวน 9 โครงการ ที่อยู่ภายใต้ชุด “โครงการประเมินผลการดำเนินงานและผลกระทบเชิงเศรษฐกิจ ภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564” โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ทั้งนี้เนื่องจากไก่เบตงเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดชายแดนใต้ เป็นไก่ที่มีความจำเพาะเป็นที่ยอมรับทั้งคนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว ด้วยมีคุณภาพเนื้อนุ่ม ไขมันต่ำ หนังหนึบ และกลิ่นหอม แต่การทำให้ไก่เบตงมีคุณภาพและปริมาณเพียงพอ จำเป็นต้องพัฒนาในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านการเลี้ยง (สยามรัฐออนไลน์, 2561) รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไก่เบตง เป็นต้น

กลุ่มผู้เลี้ยงไก่เบตงบ้านโคกเคียน เป็นเกษตรกรกลุ่มหนึ่งที่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เนื่องจากเป็นกลุ่มที่เพิ่งก่อตั้ง โครงสร้างและการบริหารจัดการกลุ่มยังไม่ชัดเจน และยังขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ดังนั้นกลุ่มจึงได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งและให้สามารถพึ่งตนเองได้ ด้วยเหตุนี้การประเมินผลการดำเนินงานจึงมีความสำคัญ เพื่อจะ

ได้ทราบเกี่ยวกับผลการดำเนินงานที่ได้รับการพัฒนาภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน อันนำไปสู่การยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์และคุณภาพชีวิตของกลุ่มผู้เลี้ยงไก่เบตงและชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างโอกาสในการแข่งขัน และตอบโจทย์ความต้องการของตลาดได้อย่างแท้จริง อีกทั้งยังเป็นข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบการพิจารณาตัดสินใจและวางแผนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินผลการดำเนินงานภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน กลุ่มผู้เลี้ยงไก่เบตงบ้านโคกเคียน ตำบลโคกเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยกำหนดให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการ จำนวน 41 คน ประกอบด้วยเกษตรกรกลุ่มผู้เลี้ยงไก่เบตงบ้านโคกเคียน จำนวน 37 คน และวิทยากร จำนวน 4 คน เป็นประชากรกลุ่มเป้าหมาย ดำเนินการศึกษาข้อมูลทั้งข้อมูลปฐมภูมิ (Secondary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Primary Data) สำหรับข้อมูลปฐมภูมิในส่วนของวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์ (Interview) และการสังเกต (Observation) ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบประเมิน สำหรับข้อมูลทุติยภูมิใช้การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยใช้แบบจำลองชิป (CIPP Model) (Stufflebeam, 1993) เป็นเครื่องมือในการนำเสนอผลการประเมิน ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริบท (Context) 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) 3) ด้านกระบวนการ (Process) และ 4) ด้านผลที่ได้รับ (Product) โดยมีการให้คะแนนความสำเร็จของการดำเนินงานในแต่ละประเด็นที่ทำการประเมินในแต่ละด้านตั้งแต่ระดับ 0-10 คะแนน

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจะเป็นลักษณะของการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ยประชากร (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประชากร (Sigma) (σ)

การแปลผลคะแนน โดยการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเกณฑ์การให้คะแนนของทุกตัวชี้วัด เพื่อสะท้อน “ระดับความสำเร็จของการดำเนินโครงการ” ทั้งในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลที่ได้รับ ซึ่งมีเกณฑ์ดังนี้ (Laxmi, 2021)

ระดับคะแนน 9.00 - 10.00	หมายถึง ความสำเร็จระดับดีมาก
ระดับคะแนน 7.50 - 8.99	หมายถึง ความสำเร็จระดับดี
ระดับคะแนน 6.00 - 7.49	หมายถึง ความสำเร็จระดับปานกลาง
ระดับคะแนน 5.00 - 5.99	หมายถึง ความสำเร็จระดับปรับปรุง
ระดับคะแนน 0.00 - 4.99	หมายถึง ความสำเร็จระดับไม่ผ่าน

4. สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้เลี้ยงไก่เบตงบ้านโคกเคียน

“ไก่เบตง” หรือมีชื่อเรียกทางวิทยาศาสตร์ว่า *Betta splendens* Regan ตามประวัติความเป็นมาของไก่พันธุ์เบตงนี้ เป็นไก่พันธุ์เนื้อพื้นเมืองที่นำพันธุ์มาจากประเทศจีนเรียกว่า “ไก่กวางไส” มีต้นกำเนิดมาจากไก่พันธุ์เลนซาน มีถิ่นกำเนิดอยู่ในประเทศจีน เมื่อชาวจีนอพยพจากประเทศจีนและมาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา จึงได้นำไก่พันธุ์นี้มาเลี้ยงอย่างแพร่หลายในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา จนถึงทุกวันนี้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2551) ต่อมาไก่เบตงได้มีการนำไปเลี้ยงในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย เช่น ในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส เป็นต้น โดยเฉพาะกลุ่มผู้เลี้ยงไก่เบตงบ้านโคกเคียนที่ก่อตั้งขึ้นจากการรวมตัวของเกษตรกรที่ต้องการสร้างอาชีพเสริมจากการทำเกษตร ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพาราและสวนปาล์มน้ำมัน เมื่อราคายางตกต่ำลง เกษตรกรจึงได้รวมตัวกัน ประมาณ 40 คน ส่วนใหญ่เป็นสุภาพสตรีที่มีเวลาว่างจากภาคเกษตร และมีที่ดินว่างเปล่าที่สามารถกันเป็นคอกไก่อย่างง่าย โดยการก่อตั้งกลุ่มมีลักษณะรวมตัวกันเป็นเครือข่ายแบบไม่เป็นทางการ และเลี้ยงโดยใช้ฐานการผลิตของครัวเรือน

การตั้งกลุ่มเริ่มจากวัตถุประสงค์ในการทดลองเลี้ยงไก่เบตงเพื่อการอนุรักษ์ และค่อยพัฒนาทักษะการเลี้ยงไปสู่การเลี้ยงแบบอาชีพ เนื่องจากสมาชิกกลุ่มยังขาดทักษะการเลี้ยงไก่เบตง ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มเมื่อได้รับการแจกลูกไก่เบตง ก็ตัดสินใจเลี้ยงแบบธรรมชาติปล่อยให้หาอาหารกินเอง และมีการเสริมอาหารจากวัตถุดิบในท้องถิ่น เมื่อการเลี้ยงผ่านไประยะหนึ่งสมาชิกกลุ่มค่อย ๆ ลดลง ทั้งนี้เพราะการเลี้ยงไก่เบตงต้องใช้ทักษะและวิธีการเลี้ยงที่ซับซ้อนกว่า

ที่คาดการณ์ไว้ และไม่สามารถสร้างรายได้ตามที่คาดหวัง อย่างไรก็ตามก็ยังมีสมาชิกที่เลี้ยงไก่เบตงต่อเนื่องและเริ่มหาทางออกใหม่ โดยต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไก่เบตงเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ด้วยเหตุนี้สมาชิกกลุ่มจึงเข้ารับการส่งเสริมและสนับสนุนภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดนของกลุ่ม ผู้เลี้ยงไก่เบตงบ้านโคกเคียน

2.1 การพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ไก่เบตงสับ เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการนำไก่เบตงมาต้มและสับเป็นชิ้น ๆ ขนาดพอดีคำ เพื่อความสะดวกในการรับประทาน ที่ผ่านกระบวนการแปรรูปตามขั้นตอน ได้แก่ การต้ม โดยมีส่วนผสมเป็นไก่เบตง 100%

ภาพที่ 1. ผลิตภัณฑ์ไก่เบตงสับ

2.2 การพัฒนาตัวบรรจุภัณฑ์ ได้แก่ การออกแบบโลโก้กลุ่ม (Logo) และการออกแบบบรรจุภัณฑ์ไก่เบตงสับ ซึ่งมีลักษณะเป็นถุงใสซีลสุญญากาศ ขนาด 20x25 เซนติเมตร ติดสติ๊กเกอร์ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ขนาด 13x19 เซนติเมตร บนบรรจุภัณฑ์จะมีภาพและรายละเอียดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ปรากฏทั้งด้านหน้าและด้านหลังบรรจุภัณฑ์

ภาพที่ 2. โลโก้กลุ่มผู้เลี้ยงไก่เบตงบ้านโคกเคียน

ภาพที่ 3-4. บรรจุภัณฑ์ต้นแบบไก่เบตงสับ (ด้านหน้า-ด้านหลัง)

โดยบนบรรจุภัณฑ์ด้านหน้าจะมีภาพและรายละเอียดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ เช่น โลโก้กลุ่ม คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ และปริมาณ เป็นต้น ส่วนบนบรรจุภัณฑ์ด้านหลังจะมีภาพและรายละเอียดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ เช่น วิธีรับประทาน ส่วนประกอบ ผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่าย ราคา การเก็บรักษา และวันเดือนปีที่ผลิตและวันหมดอายุ เป็นต้น

2.3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบ สำหรับผลิตภัณฑ์ต้นแบบไก่เบตงสับที่พัฒนาขึ้นเพื่อการจำหน่าย มีลักษณะเป็นถุงใสซีลสุญญากาศ ขนาด 20x25 เซนติเมตร ติดสติ๊กเกอร์ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ขนาด 13x19 เซนติเมตร เนื้อหาบนบรรจุภัณฑ์จะเหมือนกับเนื้อหาบนบรรจุภัณฑ์ต้นแบบที่กล่าวมา โดยผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ผลิตขึ้นเพื่อการจำหน่าย มีน้ำหนัก 200 กรัม ส่วนผสม ได้แก่ ไก่เบตง 100% การเก็บรักษาเก็บที่อุณหภูมิ <-18 องศาเซลเซียส หรือห้องแช่แข็ง จำหน่ายในราคา 100 บาท/ถุง (200 กรัม) ต้นทุนคงที่ 51.25 บาท ต้นทุนผันแปร 23 บาท ต้นทุนรวม 74.25 บาท ต้นทุนบรรจุภัณฑ์ต่อหน่วยจำหน่าย 21 บาท และอัตรากำไรขั้นต้น 25.75%

3. การอบรมและการถ่ายทอดองค์ความรู้ภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดนของกลุ่มผู้เลี้ยงไก่เบตงบ้านโคกเคียน

3.1 การอบรมโครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน (การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมยกระดับมาตรฐานการผลิตและพัฒนาศักยภาพการพัฒนาผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์สู่เชิงพาณิชย์) ให้กับกลุ่มผู้เลี้ยงไก่เบตงบ้านโคกเคียน ได้แก่ 1) กลยุทธ์การตลาด SME 2) แนวทางและกระบวนการเขียนแผนธุรกิจ 3) การสร้างตราสินค้า 4) การจัดทำงบประมาณกำไรขาดทุนแสดงฐานะทางการเงิน 5) Process Design Thinking และ 6) การประเมินความเป็นไปได้ของแผนธุรกิจ

3.2 การถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์ไก่อเบตงสับให้กับสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไก่อเบตงบ้านโคกเคียน และผู้สนใจ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการถ่ายทอดไปใช้ในการทำผลิตภัณฑ์ไก่อเบตงสับที่สามารถวางจำหน่ายในท้องตลาดได้

4. การประเมินผลการดำเนินงานภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ ชายแดนของกลุ่มผู้เลี้ยงไก่อเบตงบ้านโคกเคียน

การประเมินผลการดำเนินงานจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 41 คน มีรายละเอียดการประเมินผลการดำเนินงาน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การประเมินผลการดำเนินงานภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ ชายแดนของกลุ่มผู้เลี้ยงไก่อเบตงบ้านโคกเคียน

รายการประเมิน	ตัวชี้วัด	ผู้ประกอบการ	วิทยากร	ภาพรวม
		μ σ ระดับ	μ σ ระดับ	μ σ ระดับ
1. ด้านบริบท				
1.1 วิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็น	1.1.1 ระดับความจำเป็นของโครงการที่มีต่อสถานการณ์และพื้นที่	9.05	9.25	9.15
		1.43	0.50	0.97
		(ดีมาก)	(ดีมาก)	(ดีมาก)
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ	1.1.2 ระดับความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโครงการ	8.78	9.00	8.89
		1.29	0.82	1.05
		(ดี)	(ดีมาก)	(ดี)
1.3 ความสอดคล้องกับนโยบาย	1.1.3 ระดับความสอดคล้องของโครงการกับนโยบายรัฐบาลหรือจังหวัดชายแดนภาคใต้	8.68	9.00	8.84
		1.38	0.82	1.10
		(ดี)	(ดีมาก)	(ดี)
รวม		8.84	9.08	8.96
		1.37	0.71	1.04
		(ดี)	(ดีมาก)	(ดี)

รายการประเมิน	ตัวชี้วัด	ผู้ประกอบการ	วิทยากร	ภาพรวม
		μ σ ระดับ	μ σ ระดับ	μ σ ระดับ
2. ด้านปัจจัยนำเข้า				
2.1 ความพร้อมด้านกำลังคน	2.1.1 ระดับความพร้อมของคนที่เข้าร่วมโครงการ	8.43 1.71 (ดี)	8.75 0.50 (ดี)	8.59 1.10 (ดี)
2.2 ผู้ให้บริการ	2.2.1 ระดับความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดของวิทยากร	9.08 1.28 (ดีมาก)	9.50 0.58 (ดีมาก)	9.29 0.93 (ดีมาก)
2.3 ผู้ประสานงานโครงการ	2.3.1 ระดับความสามารถและการประสานงานของผู้ประสานงานโครงการ	8.81 1.35 (ดี)	9.50 0.58 (ดีมาก)	9.16 0.97 (ดีมาก)
2.4 รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์	2.4.1 ระดับความสอดคล้องระหว่างรูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์กับความต้องการของชุมชน	8.98 1.14 (ดี)	9.25 0.50 (ดีมาก)	9.11 0.82 (ดีมาก)
2.5 ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์	2.5.1 ระดับความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำผลิตภัณฑ์หรือดำเนินการตามวัตถุประสงค์	8.70 1.27 (ดี)	9.0 0.81 (ดีมาก)	8.85 1.04 (ดี)
รวม		8.80 1.35 (ดี)	9.20 0.59 (ดีมาก)	9.00 0.97 (ดีมาก)

รายการประเมิน	ตัวชี้วัด	ผู้ประกอบการ	วิทยากร	ภาพรวม
		μ σ ระดับ	μ σ ระดับ	μ σ ระดับ
3. ด้านกระบวนการ				
3.1 การสำรวจความต้องการของชุมชน	3.1.1 ระดับการประชุมหรือพบปะพูดคุยเกี่ยวกับโครงการก่อนเริ่มดำเนินโครงการ	0.78 0.58 (ไม่ผ่าน)	1.25 1.50 (ไม่ผ่าน)	1.01 1.04 (ไม่ผ่าน)
3.2 การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย	3.2.1 ระดับความเหมาะสมของระบบหรือกลไกในการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการ	8.91 1.16 (ดี)	8.5 1.00 (ดี)	8.70 1.08 (ดี)
3.3 การสื่อสาร	3.3.1 ระดับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้ประกอบการหรือชุมชนระหว่างดำเนินโครงการ	8.81 1.17 (ดี)	9.25 0.50 (ดีมาก)	9.03 0.84 (ดีมาก)
3.4 การให้บริการ	3.4.1 ระดับการให้บริการที่เป็นประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการ	9.46 8.80 (ดีมาก)	9.25 0.50 (ดีมาก)	9.36 4.65 (ดีมาก)
3.5 การติดตามโครงการ	3.5.1 ระดับการติดตามหรือประเมินผลการดำเนินโครงการ	8.57 1.44 (ดี)	8.75 0.96 (ดี)	8.66 1.20 (ดี)
รวม		7.31 2.63 (ปานกลาง)	7.40 0.89 (ปานกลาง)	7.35 1.76 (ปานกลาง)

รายการประเมิน	ตัวชี้วัด	ผู้ประกอบการ	วิทยากร	ภาพรวม
		μ σ ระดับ	μ σ ระดับ	μ σ ระดับ
4. ด้านผลที่ได้รับ				
4.1 ความพึงพอใจต่อ โครงการ	4.1.1 ระดับความพึงพอใจ ด้านขั้นตอนการดำเนินงาน	9.29 1.08 (ดีมาก)	9.50 0.46 (ดีมาก)	9.39 0.77 (ดีมาก)
	4.1.2 ระดับความพึงพอใจ ด้านช่องทางการติดต่อ สอบถาม	9.11 1.09 (ดีมาก)	9.58 0.52 (ดีมาก)	9.35 0.80 (ดีมาก)
	4.1.3 ระดับความพึงพอใจ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	9.24 1.18 (ดีมาก)	10.00 0.00 (ดีมาก)	9.62 0.59 (ดีมาก)
	4.1.4 ระดับความพึงพอใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	9.05 1.23 (ดีมาก)	9.75 0.45 (ดีมาก)	9.40 0.84 (ดีมาก)
	รวม	9.17 1.15 (ดีมาก)	9.71 0.36 (ดีมาก)	9.44 0.75 (ดีมาก)
ภาพรวม		8.84 1.37 (ดี)	9.08 0.71 (ดีมาก)	8.96 1.04 (ดี)

จากตาราง พบว่า โครงการในภาพรวมเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จอยู่ในระดับดี ($\mu = 8.69$, $\sigma = 1.13$) ซึ่งผลการประเมินแต่ละด้านอยู่ในระดับดีมาก ระดับดี และระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากผลคะแนนมากไปน้อย ได้แก่ ด้านผลที่ได้รับอยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 9.44$, $\sigma = 0.75$) ด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 9.00$, $\sigma = 0.97$) ด้านบริบท

อยู่ในระดับดี ($\mu = 8.96$, $\sigma = 1.04$) และด้านกระบวนการอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 7.35$, $\sigma = 1.76$) ตามลำดับ และสามารถสรุปผลการดำเนินงานแต่ละด้านได้ดังนี้

4.1 ด้านบริบท มีผลสำเร็จอยู่ในระดับดี ($\mu = 8.96$, $\sigma = 1.04$) ซึ่งผลการประเมินแต่ละรายการอยู่ในระดับดีมากและดี โดยเรียงลำดับจากผลคะแนนมากไปน้อย ได้แก่ ระดับความจำเป็นของโครงการที่มีต่อสถานการณ์และพื้นที่อยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 9.15$, $\sigma = 0.97$) ระดับความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการอยู่ในระดับดี ($\mu = 8.89$, $\sigma = 1.05$) และระดับความสอดคล้องของโครงการกับนโยบายรัฐบาลอยู่ในระดับดี ($\mu = 8.84$, $\sigma = 1.37$) ตามลำดับ

4.2 ด้านปัจจัยนำเข้า มีผลสำเร็จอยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 9.00$, $\sigma = 0.97$) ซึ่งผลการประเมินแต่ละรายการส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก โดยเรียงลำดับจากผลคะแนนมากไปน้อย ได้แก่ ระดับความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดของวิทยากรอยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 9.29$, $\sigma = 0.93$) ระดับความสามารถและการประสานงานของผู้ประสานงานโครงการอยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 9.16$, $\sigma = 0.97$) และระดับความสอดคล้องระหว่างรูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์กับความต้องการของชุมชนอยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 9.11$, $\sigma = 0.82$) ส่วนระดับความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำผลิตภัณฑ์หรือดำเนินการตามวัตถุประสงค์อยู่ในระดับดี ($\mu = 8.85$, $\sigma = 1.04$) และระดับความพร้อมของคนที่เข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับดี ($\mu = 8.59$, $\sigma = 1.10$) ตามลำดับ

4.3 ด้านกระบวนการ มีผลสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 7.35$, $\sigma = 1.76$) ซึ่งผลการประเมินแต่ละรายการส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมากและดี โดยเรียงลำดับจากผลคะแนนมากไปน้อย ได้แก่ ระดับการให้บริการที่เป็นประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 9.36$, $\sigma = 4.65$) ระดับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้ประกอบการหรือชุมชนระหว่างดำเนินโครงการอยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 9.03$, $\sigma = 0.84$) ระดับความเหมาะสมของระบบหรือกลไกในการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับดี ($\mu = 8.70$, $\sigma = 1.08$) และระดับการติดตามหรือประเมินผลการดำเนินโครงการอยู่ในระดับดี ($\mu = 8.66$, $\sigma = 1.20$) ตามลำดับ ส่วนระดับการประชุมหรือพบปะพูดคุยเกี่ยวกับโครงการก่อนเริ่มดำเนินโครงการอยู่ในระดับไม่ผ่าน ($\mu = 1.01$, $\sigma = 1.04$) ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงระยะเวลาดังกล่าวมีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จึงส่งผลให้การประชุมหรือพบปะพูดคุยเกี่ยวกับโครงการก่อนเริ่มดำเนินโครงการ ไม่สามารถกระทำได้เท่าที่ควร

4.4 ด้านผลที่ได้รับ มีผลสำเร็จอยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 9.44$, $\sigma = 0.75$) ซึ่งผลการประเมินแต่ละรายการอยู่ในระดับดีมาก โดยเรียงลำดับจากผลคะแนนมากไปน้อย ได้แก่ ระดับความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ($\mu = 9.62$, $\sigma = 0.59$) ระดับความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\mu = 9.40$, $\sigma = 0.84$) ระดับความพึงพอใจด้านขั้นตอนการดำเนินงาน ($\mu = 9.39$, $\sigma = 0.77$) และระดับความพึงพอใจด้านช่องทางการติดต่อสอบถาม ($\mu = 9.35$, $\sigma = 0.80$) ตามลำดับ

5. อภิปรายผลการวิจัย

กลุ่มผู้เลี้ยงไก่เบตงบ้านโคกเคียน ก่อตั้งขึ้นจากการรวมตัวของเกษตรกรที่ต้องการสร้างอาชีพเสริมจากการทำเกษตร โดยกลุ่มมีลักษณะรวมตัวเป็นเครือข่ายแบบไม่เป็นทางการ และเลี้ยงโดยใช้ฐานการผลิตของครัวเรือน การตั้งกลุ่มเริ่มจากวัตถุประสงค์ในการทดลองเลี้ยงไก่เบตงเพื่อการอนุรักษ์และค่อยพัฒนาทักษะการเลี้ยง เมื่อผ่านไประยะหนึ่ง สมาชิกกลุ่มค่อย ๆ ลดลง ทั้งนี้เพราะการเลี้ยงไก่เบตงต้องอาศัยทักษะและวิธีการเลี้ยงที่ซับซ้อน แต่ก็ยังมีสมาชิกจำนวนหนึ่งที่เลี้ยงต่อเนื่องและเริ่มหาทางออกใหม่ โดยต้องการเพิ่มมูลค่าไก่เบตงด้วยการทดลองแปรรูปเป็น “ไก่เบตงสับ” พร้อมรับประทาน ด้วยเหตุนี้สมาชิกกลุ่มจึงเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดนเพื่อทำการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ได้แก่ 1) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ไก่เบตงสับ 2) การพัฒนาโลโก้กลุ่ม และบรรจุภัณฑ์ และ 3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบไก่เบตงสับ เพื่อนำไปสู่การจำหน่าย รวมถึงการอบรมโครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดนและการถ่ายทอดองค์ความรู้การทำผลิตภัณฑ์ไก่เบตงสับให้กับสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงไก่เบตงบ้านโคกเคียนและผู้สนใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของมงคล คงเสน (2561) ที่พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงมีความต้องการความรู้ในการผลิตและมีความต้องการช่องทางการส่งเสริมผ่านสื่อราชการ คู่มือ และอินเทอร์เน็ต และต้องการวิธีการส่งเสริมแบบอบรมเชิงปฏิบัติการ สำหรับการประเมินผลการดำเนินงานภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดนของกลุ่มผู้เลี้ยงไก่เบตงบ้านโคกเคียน พบว่า ผลการดำเนินงานในภาพรวมเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของคลินิกเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ (2563) ที่พบว่า การอบรมเชิงปฏิบัติการการถ่ายทอดเทคโนโลยี ผลการสำรวจความพึงพอใจของเกษตรกรผู้เข้าอบรมอยู่ในระดับดี นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดการสร้างธุรกิจภายในชุมชนจากการส่งเสริมการเลี้ยงไก่เบตงให้ได้คุณภาพมาตรฐาน ต่อยอดสู่การแปรรูป

ไก่เบตงให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เป็นที่รู้จัก เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค เกิดรายได้ในชุมชน และงานศึกษาของสุวรรณ ทอดอนคำ (2563) ที่พบว่า การอบรมเชิงปฏิบัติการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตไก่เบตงที่ได้มาตรฐาน ผลการสำรวจความพึงพอใจของเกษตรกรผู้เข้าอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด และการอบรมเชิงปฏิบัติการถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากไก่เบตง ผลการสำรวจความพึงพอใจของเกษตรกรผู้เข้าอบรมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพสุสัต์ไก่เบตงยังได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และนวัตกรรม ในกระบวนการผลิตสุสัต์ และกระบวนการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์แปรรูปสุสัต์ ซึ่งเป็นการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่ภาคใต้ชายแดนอีกด้วย

โดยผลการศึกษาทั้งหมดที่กล่าวมาสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เบตงที่ต้องการได้รับการพัฒนาและส่งเสริมในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และอื่น ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด อันจะนำไปสู่การยกระดับเศรษฐกิจชุมชนต่อไป

6. องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้อค้นพบที่มีประโยชน์ทั้งเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ กล่าวคือ เชิงวิชาการทำให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์บนฐานความรู้และทุนชุมชนที่สอดคล้องกับศักยภาพของกลุ่ม รวมถึงองค์ความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินงานที่สะท้อนถึงระดับความสำเร็จของโครงการในด้านต่าง ๆ ส่วนเชิงปฏิบัติ ได้แก่ ข้อค้นพบดังกล่าวจะเป็นข้อมูลสะท้อนกลับไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบการพิจารณาตัดสินใจและวางแผนการดำเนินงานต่อไป ในลักษณะของการดำเนินงานแบบวงจร PDCA ที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Act) เพื่อให้การดำเนินงานเกิดความคุ้มค่าและประโยชน์สูงสุดทั้งในแง่ของประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งต่อหน่วยงานและพื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนา อันจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

7. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 การส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มผู้เลี้ยงไก่เบตงให้มีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ โดยให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการกลุ่มเพื่อสามารถบริหารจัดการกลุ่มได้

1.2 การส่งเสริมเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่เบตงที่ได้มาตรฐาน เพื่อให้ได้ไก่เบตงที่มีคุณภาพ และมีปริมาณเพียงพอกับความต้องการของตลาด และการนำมาใช้เป็นวัตถุดิบหลัก ในการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ โดยการส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่เบตงและการสร้างคอกไก่ที่ได้มาตรฐานและถูกสุขลักษณะ

1.3 การส่งเสริมองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไก่เบตงเพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่มและการตลาดออนไลน์ให้กับกลุ่มผู้เลี้ยงไก่เบตง โดยการจัดฝึกอบรมให้ความรู้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มผู้เลี้ยงไก่เบตงเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่ม

2.2 ควรศึกษาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ไก่เบตงสับ เพื่อให้ได้มาตรฐานการรับรองผลิตภัณฑ์

2.3 ควรศึกษาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ไก่เบตงในรูปแบบอื่น ๆ ในลักษณะของการสร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อการสร้างทางเลือกที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

มงคล คงเสน. (2561). โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

มหาวิทยาลัยทักษิณ. (2564). ข้อเสนอโครงการประเมินผลการดำเนินงานและผลกระทบเชิงเศรษฐกิจ ภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ภาคใต้ชายแดน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 [เอกสารถ่ายสำเนา]. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ คลินิกเทคโนโลยี. (2563). โครงการหมู่บ้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หมู่บ้านอนุรักษ์และพัฒนาการเลี้ยงไก่เบตง ประจำปีงบประมาณ 2563 (รายงานวิจัย). นราธิวาส: มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์.

สยามรัฐออนไลน์. (2561, 17 กันยายน). อนาคต “ไถ่เบตง” :อนาคตคุณภาพชีวิต 3 จว.

ชายแดนใต้. สยามรัฐ. สืบค้นจาก <https://siamrath.co.th/n/46625>

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2551). *การเลี้ยงไก่เบตง*.

ยะลา: ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเบตง.

สุวรรณา ทองดอนคำ. (2563). *โครงการพัฒนาศักยภาพการผลิตด้านการเกษตร (การเพิ่มมูลค่าการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ ด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในพื้นที่จังหวัดยะลา) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563* (รายงานการวิจัย). ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

Laxmi. (2021). Converting percentage to GPA out of 10. Retrieved from <https://www.learnram.com/calculator/converting-percentage-to-gpa-out-of-10/>

Stufflebeam, D. L. (1993). *The CIPP model for program evaluation*. In G. F. Madaus, M. S. Scriven and D. L. Stufflebeam (Eds.), *Evaluation models*. Boston: Kluwer-Nijhoff.